

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

42539

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPK

JAWNE

~~TOP SECRET~~

Egz. Nr .....1.

OSŁONA WOJSK OPERACYJNYCH PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL PRZED UDERZENIAMI ŚRODKÓW NAPADU POWIETRZNEGO PRZECIWNIA

Część IIIa

Koncepcja osłony wojsk przegrupowujących się
przez wojska OPK PRL

„OSŁONA-3a”

49694

42539

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPK**

JAWNE

~~TOP SECRET~~

Egz. Nr 1

**OSŁONA WOJSK OPERACYJNYCH
PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL
PRZED UDERZENIAMI ŚRODKÓW NAPADU
POWIETRZNEGO PRZECIWNIA**

Część IIIa

**Koncepcja osłony wojsk przegrupowujących się
przez wojska OPK PRL**

„OSŁONA - 3a”

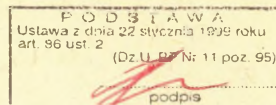

49694

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPK

PRZEKLASYFIKOWANO

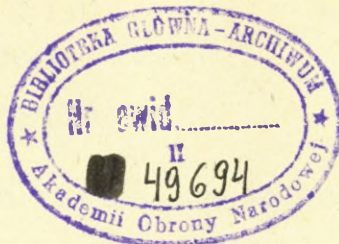
Protokół Nr 54305

JAWNE

egz.nr 1

OSŁONA WOJSK OPERACYJNYCH PRZEGRUPOWUJĄCYCH
SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL PRZED UDERZENIAMI
ŚRODKÓW NAPADU POWIETRZNEGO PRZECIWNIKA

Część III a

KONCEPCJA OSŁONY WOJSK PRZEGRUPOWUJĄCYCH
SIĘ PRZEZ OBSZAR KRAJU

"OSŁONA-3 a"

ZESPÓŁ BADAWCZO-AUTORSKI

płk doc.dr hab. Zygmunt KUKUŁA

płk dr Alfred KAZANIECKI

Pracę wykonano pod kierunkiem naukowym

płk.prof.dr.hab. Witolda POKRUSZYŃSKIEGO

K o n c e p c j a

osłony wojsk przegrupowujących się przez wojska obrony powietrznej PRL

Podstawowym i stałym zadaniem bojowym wojsk OPK PRL jest obrona przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza ważnych obiektów o znaczeniu polityczno-administracyjnym i przemysłowo-militarnym. Inne zadania bojowe wojsk OPK, takie jak np. Osłona wojsk lądowych podczas ich mobilizacji i przegrupowania nie należą do priorytetowych.

Logiczną konsekwencją takiej hierarchii ważności zadań bojowych stanowi obowiązująca obecnie koncepcja osłony i użycia wojsk OPK do walki z przeciwnikiem powietrznym. Nie wnikając w szczegóły można stwierdzić, że jest ona wyraźnie podporządkowana wykonaniu podstawowego zadania bojowego, czyli obrony ważnych obiektów polityczno-administracyjnych i przemysłowo-militarnych.

Szczególną cechą tej koncepcji jest dążność do niszczenia środków napadu powietrznego przeciwnika przede wszystkim na bliskich podejściach do bronionych obiektów.

Dlatego też w koncepcji tej zakłada się:
po pierwsze - organizację /i realizację/ siłami wojsk rakietowych, bezpośredniej obrony wybranych, najważniejszych obiektów polityczno-administracyjnych i przemysłowo-militarnych;

po drugie - organizację /i realizację/ siłami lotnictwa myśliwskiego pośredniej obrony wszystkich obiektów znajdujących się na obszarze kraju, ze skupieniem jednakże głównego wysiłku w obronie najważniejszych z nich.

Mimo tych ogólnych właściwości, w koncepcji tej zarysowują się pewne zróżnicowania form /sposobów/ obrony, w zależności od geograficznego położenia obiektów osłony i możliwości wojsk OPK. I tak: w obronie najważniejszych obiektów położonych na wybrzeżu, organizowanej siłami wojsk rakietowych uwiadaczniają się pewne elementy charakterystyczne dla formy obrony strefowo-obiektowej, zaś w obronie obiektów usytuowanych w głębi kraju - bezpośredniej obrony obiektowej.

W obronie organizowanej siłami lotnictwa myśliwskiego natomiast wyraźnie uwypukla się obronę strefową nad całym obszarem kraju, ze skupieniem jednakże głównego wysiłku w obronie najważniejszych obiektów.

Z przedstawionej gradacji ważności zadań bojowych wojsk OPK PRL oraz zarysu koncepcji ich realizacji jednoznacznie wynika, że wojska lądowe w czasie mobilizacji i przegrupowania przewiduje się osłaniać w tzw. "ogólnym systemie OPK"*/. Wydaje się jednak, że w założonej w rozdziale pierwszym sytuacji operacyjnej, a zwłaszcza przyjęty do rozważań skład

-----
*/ Osłona wojsk lądowych w "ogólnym systemie OPK" polega na tym, że jest ona realizowana niejako przy okazji osłony innych obiektów. Wojska OPK starają się zwalczać wszystkie cele powietrzne bez względu na obiekt ich ataku, a to oznacza realizację również osłony wojsk lądowych. W szczególnie newralgicznych momentach dla wojsk lądowych mogą być jednak wyznaczone siły /głównie lotnictwa myśliwskiego/ do osłony tych wojsk.

i tempo marszu przygrupowujących się wojsk operacyjnych wymagać będzie wzmocnienia osłony tych sił ze strony wojsk OPK.

Konieczność taka wynikać może nie tylko z powodu tych czynników, ale także w rezultacie dokonującej się zmiany w taktyce pokonywania obrony powietrznej przez siły powietrzne NATO, wynikające głównie z wprowadzenia do ich uzbrojenia zdalnie odpalanych środków rażenia, z jednej strony i z drugiej strony - nasycania wojsk OPK naszego kraju coraz doskonalszym sprzętem bojowym.

2113 Sukcesywne wyposażenie sił powietrznych NATO w różnorodnie zdalnie odpalane środki rażenia /patrz tabela 1/ umożliwia niszczenie obiektów z coraz bardziej odległych rubieży. Jak wynika z danych zawartych w tej tabeli w latach 90-tych rubieże te znajdować się będą poza zasięgiem ognia jednostek wojsk raketowych, będących obecnie w uzbrojeniu wojsk OPK i ugrupowanych bezpośrednio wokół osłanianych obiektów. Powyższa okoliczność zmuszać będzie wojska OPK do niszczenia nosicieli tych środków rażenia jeszcze przed ich dolotem do tej rubieży.

Czynnikiem sprzyjającym realizacji tego wymagania będzie niewątpliwie stopniowa eliminacja z uzbrojenia wojsk OPK naszego kraju dotychczas posiadanego sprzętu bojowego, a w jego miejsce wprowadzenie nowego, charakteryzującego się doskonalszymi parametrami taktyczno-technicznymi /zjawisko to obrazuje tabela 2/.

4 Nie ulega wątpliwości, że wymienione czynniki wymagać będą modyfikacji lub wręcz zmiany dotychczasowej koncepcji obrony powietrznej wojsk OPK.

Nowa lub tylko zmodyfikowana koncepcja obrony powietrznej powinna uwzględniać postulat wzmocnienia osłony przegrupowujących się wojsk operacyjnych przez obszar kraju, ale także w szerszym zakresie odzwierciedlać zasady sztuki operacyjnej wojsk OPK, w szczególności te, które postulują konieczność niszczenia środków napadu powietrznego przeciwnika na dalekich podejściach /rubieżach/, nie tylko w stosunku do bronionych, ważnych obiektów, ale w ogóle do granic powietrznych kraju, a także konieczność koncentracji głównego wysiłku na niszczeniu najważniejszych celów powietrznych oraz zachowania ciągłości oddziaływania na nieprzyjaciela powietrznego na całej długości trasy jego lotu. Oznacza to, że musi ona preferować podejmowanie walki z nosicielami zdalnie odpalanych środków rażenia, a także umożliwiać użycie na tych rubieżach gros posiadanych sił. Wydaje się, że tylko ten sposób wykorzystania wojsk OPK w latach 90-tych może zminimalizować niszczące działanie coraz skuteczniejszych środków rażenia potencjalnego przeciwnika powietrznego.

Z przeprowadzonych badań i kalkulacji jednoznacznie wynika, że powyższym wymaganiom, w tym osłonie przegrupowujących się wojsk, najpełniej odpowiada koncepcja obrony powietrznej, w której całość posiadanych wojsk raketowych OPK i większość lotnictwa myśliwskiego OPK będzie ugrupowana i użyta do działań bojowych w rejonie położonym ogólnie na zachód od rzeki WISŁA.

W myśl tej koncepcji wojska raketowe OPK /uwzględniając oczywiście ugrupowanie wojsk OPL i WLF/ byłyby użyte do organizacji /i realizacji/ ciągłej strefy ognia nad rejonem nie objętym strefą ognia rakiet przeciwlotniczych przegrupowujących się wojsk. Jednocześnie jednostki raketowe OPK wyposażone w sprzęt bojowy o najlepszych parametrach taktyczno-technicznych byłyby ugrupowane bezpośrednio na wybrzeżu w celu zwalczania środków napadu przeciwnika na możliwie maksymalnych odległościach /rubieżach/. Lotnictwo myśliwskie OPK natomiast byłoby użyte do walki z przeciwnikiem powietrznym również na dalekich podejściach, ale także do koncentracji wysiłku na zarysowujących się w toku działań bojowych głównych kierunkach nalotu lub na głównych obiektach, wymagających doraźnie szczególnie silnej osłony oraz do zachowania ciągłości oddziaływania na cele powietrzne. Pozostała część lotnictwa myśliwskiego OPK nie użyta w tym rejonie byłaby wykorzystana do osłony przegrupowujących się wojsk i innych obiektów znajdujących się we wschodniej części Polski.

/Idea tej koncepcji przedstawiają schematy 1 i 2/.

Rozpatrując tę koncepcję w kategorii operacyjno-taktycznej można stwierdzić, że umożliwia ona:

1 - najpełniejsze uwzględnienie zasad sztuki operacyjnej wojsk OPK, a zwłaszcza tych, które postulują: niszczenie środków napadu powietrznego na dalekich podejściach; koncentrację wysiłku w obronie najważniejszych obiektów i ciągłość oddziaływania na przeciwnika powietrznego;

*Stwierdzenie, że w tym rejonie nad całym wybrzeżem Polski
- obrona przeciwlotnicza w rejonie obrony polskiej i w rejonie
wzrost ogrożeń (przeprawy, nawałnice, sztormy, sztormy, sztormy)
zabieg. 14.11.1951*

2 - zwalczanie nosicieli zdalnie odpalanych środków rażenia jeszcze przed ich odpaleniem;

3 - wprowadzanie na dalekich rubieżach do granic powietrznych kraju znacznych sił OPK poważnie zmniejsza ryzyko nalotu nie tylko na ważne ale na wszystkie obiekty położone w głębi, w tym na przegrupowujące się wojska operacyjne;

Ponadto koncepcja ta stwarza możliwość:

4 - zorganizowania, we współdziałaniu z wojskami OPL i LM WLF ciągłej wielowarstwowej strefy ognia nad całym obszarem zachodniej części Polski;

5 - pełne wykorzystanie potencjalnych możliwości bojowych posiadanych sił i środków.

Do głównych wad tej koncepcji natomiast należy zaliczyć:

1 - osłabienie skuteczności obrony powietrznej głównych obiektów polityczno-administracyjnych i przemysłowo-militarnych /np. stolica Polski Warszawa broniona jest tylko siłami lotnictwa myśliwskiego/;

2 - brak kompleksowej strefy obrony nad całym obszarem wschodniej części Polski, zorganizowanej zarówno siłami wojsk rakietowych, jak i lotnictwa myśliwskiego OPK.

System obrony powietrznej oparty wyłącznie o jeden rodzaj wojsk, obojętne czy będą to wojska rakietowe czy lotnictwo myśliwskie, jak wykazują doświadczenia z działań wojennych w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie /Libia/ jest zwykle słabszy od systemu, w skład którego wchodzi oba te rodzaje wojsk obrony

powietrznej. Odwrotnie /zakładając oczywiście jednakową ilość sprzętu i jednakowe możliwości bojowe/ system ten jest tym silniejszy i bardziej żywotny im /między innymi/ będzie posiadał w swoim składzie więcej rodzajów wojsk i różnorodnego sprzętu bojowego. Należy zatem wnioskować, że obrona tego obszaru /włącznie ze stolicą kraju/ siłami tylko lotnictwa myśliwskiego nie będzie należeć do najsilniejszych.

Zdjęcie wojsk raketowych z bezpośredniej obrony Warszawy również byłoby ryzykowne. Obok ujemnych skutków militarnych mogłoby ono przynieść także negatywne skutki polityczne.

3 - do wad tej koncepcji należy ponadto zaliczyć konieczność dokonywania manewrów wojsk raketowych na znaczną odległość. Mając na uwadze możliwości manewrowe tego rodzaju wojsk przedsięwzięcie to byłoby bardzo kłopotliwe.

Dlatego też w świetle przedstawionego zadania postawionego wojskom OPK naszego kraju oraz posiadanego sprzętu bojowego, za bardziej racjonalną należy uznać koncepcję obrony, w myśl której takie obiekty jak: WARSZAWA, TRÓJMIASTO, SZCZECIN-SWINOUJSKIE, POZNAŃ i Śląski Okręg Przemysłowy posiadałyby silną bezpośrednią obronę, organizowaną zarówno przez wojska raketowe jak i lotnictwo myśliwskie, zaś pozostałe obiekty, w tym i wojska operacyjne byłyby bronione ogólnie w sposób pośredni*/koncepcję takiej obrony przedstawiono na schematach 3 i 4/.

-----
*/ Pośrednią obronę będą miały całe przegrupowujące się przez obszar kraju wojska operacyjne. Bezpośrednie natomiast będą mieć te wojska, które znajdują się w strefie ognia jednostek wojsk raketowych i specjalnie wyznaczonych rubieży bojowego oddziaływania lotnictwa myśliwskiego OPK.

Według tej koncepcji gros lotnictwa myśliwskiego, ale także większość wojsk raketowych nadal wykorzystywana byłaby w obszarze położonym na zachód od rzeki Wisła. Podobnie jednostki raketowe OPK i lotnictwa myśliwskiego wyposażone w najnowszy sprzęt bojowy ugrupowane byłyby bezpośrednio na wybrzeżu, ale ze skupieniem wysiłku w obronie znajdujących się tam najważniejszych obiektów.

Obszaru położonego na wschód od rzeki Wisła broniłoby nadal lotnictwo myśliwskie, jednakże stolica Polski byłaby osłaniana także przez wojska raketowe.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że koncepcja ta cechuje się podobnymi lub identycznymi zaletami jak wymieniona wyżej, ale oprócz tego umożliwia ona:

1 - zorganizować silną bezpośrednią obronę najważniejszych obiektów polityczno-administracyjnych i przemysłowo-militarnych;

2 - radykalnie ograniczyć ilość przegrupowań wojsk raketowych;

3 - w zależności od stopnia zagrożenia poszczególnych obiektów i wojsk elastycznie łączyć ich bezpośrednią obronę z pośrednią i umiejętnie wykorzystywać zalety tych form.

Najmniej przydatną dla potrzeb osłony przegrupowujących się wojsk operacyjnych wydaje się być koncepcja, według której wojska OPK naszego kraju organizowałyby bezpośrednią obronę najważniejszych obiektów, w tym i wojsk operacyjnych.

Przeciwko zastosowaniu tej koncepcji przemawiają następujące główne czynniki:

1 - brak możliwości oddziaływania na środki napadu powietrznego nieprzyjaciela na dalekich podejściach do granic powietrznych kraju /i obiektów osłony/, co powoduje, że nie spełnia ona podstawowych wymagań współczesnej sztuki operacyjnej wojsk OPK;

2 - małe możliwości manewrowe wojsk rakietowych OPK ograniczają wykorzystanie ich do bezpośredniej osłony przegrupowujących się wojsk operacyjnych będących w ruchu. Znacznie większe możliwości osłony tych wojsk ma lotnictwo myśliwskie. Z uwagi jednak na właściwości prowadzenia działań bojowych przez ten rodzaj wojsk /duża przestrzeń/ organizacja bezpośredniej osłony wydaje się być możliwa w odniesieniu do większych zespołów, a nie pojedynczych elementów tych wojsk.

Właściwości te determinują warunki czasowo-przestrzenne stosowania tej formy osłony. Powoduje ona konieczność i możliwość zastosowania jej w miejscu i czasie szczególnie niekorzystnych dla wojsk operacyjnych. Takimi miejscami będą przede wszystkim miejsca odpoczynku większych skupisk wojsk oraz przeszkody wodne: WISŁA i ODRA /możliwy wariant tej koncepcji przedstawiają schematy 5 i 6/.

3 - istnienie nad obszarem kraju licznych rejonów nie objętych oddziaływaniem sił i środków OPK /głównie wojsk rakietowych/ co stwarza przeciwnikowi powietrznemu swobodę

w pokonywaniu obrony powietrznej, wyborze kierunku nalotu i ataku osłanianych obiektów.

Reasumując przeprowadzone rozważania należy stwierdzić, że w świetle posiadanych sił i środków wojsk OPK, prawdopodobny sposób pokonywania obrony powietrznej przez środki napadu powietrznego przeciwnika najodpowiedniejszą koncepcję osłony przegrupowujących się wojsk operacyjnych jest koncepcja /druga z omawianych/ zakładająca harmonijną organizację osłony najważniejszych obiektów o znaczeniu polityczno-administracyjnym i przemysłowo-militarnym i osłony tych wojsk.

Dane taktyczno-techniczne zdalnie odpalanych środków rażenia

Nazwa Oznaczenie	Zasięg /km/	Głowica	Średnia dokładność trafienia /m/	Uwagi
MAVERICK AGH-65 B,C,D	22,5	kumulacyjna, odłamkowo- burząca	1,2-1,5	
SHRIKE AGH-45A	- 27	odłamkowo- burząca	6-9	
STANDARD ARH	- 25	- "-	3	
MARTEL AS-37	30	- "-	3	
MATREL AJ-168	40	- "-	3	
KORMORAN	37	burząca	-	
MRASM AGM-109H	530	kasetowa	6	
MRASM AGH-109L	640	konwencjonalna	6	
HARM AGH-88	354	odłamkowa	2-3	
PENGULIN MK-3	50	burząca	-	
EXOCETT AM-39	700	-	-	
SEA ZAGLE	100	-	-	
OTOMAT	80	-	-	

Skład i wyposażenie wojsk OPK PRL
/przyjęty do rozważań/

Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Liczba dywizjonów / batalionów / samolotów	Wyposażenie	Zasięgi działania /km/
Wojska raketowe OPK	Trzy BR OPK	po sześć	S-75M	43
		po sześć	S-125M	23
	Jedna BR OPK	pięć	S-75M	43
		pięć	S-125M	25
		cztery	S-300	53
Jeden pr OPK	cztery	S-75M	43	
	dwa	S-125M	25	
Jeden pr OPK	trzy	S-200	240	
	dwa	S-125M	25	
Lotnictwo myśliwskie	sześć plm	po 36	MIG-21	540
	dwa plm	po 30	MIG-29	1300
Wojska radio-techniczne	Trzy BRT	po 4-5 brt	ST-68U OBRONA P-37 P-14 NUR-31 K-17 JAWOR-M2	

Wydrukowano w 5 egz

Egz. nr 1-5. Bibli. Nauk. OZS
Wyk. plk Z. Kukuła

Druk. B. Cz. 1987-12-03
Nr ks. masz. FF-417/WL

